

นิพนธ์ต้นฉบับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน
ของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าช้าง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

**People Participation in Mangrove Forest Conservation of Kho Than
Sub-district Community, Tha Chang District, Surat Thani Province**

สันติ สุขสอาด

รัชดา ศรีศักดิ์บางเตย*

Santi Suksard

Ratchada Srisakbangtoei*

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

*Corresponding Author, E-mail: ratchada.sri@hotmail.com

รับต้นฉบับ 2 พฤษภาคม 2557

รับลงพิมพ์ 5 มิถุนายน 2557

ABSTRACT

The objectives of the study were to determine the socio-economic condition, general information, participation level and factors affecting people participation in mangrove forest conservation, of Kho Than sub-district community, Tha Chang district, Surat Thani province. Data was collected by using the designed questionnaires interview 258 respondents. The data were analyzed and representing in term of the statistical values namely frequency, percentage, mean, minimum, maximum and testing the setting hypothesis by employing t-test and F-test with the given significance level of 0.05.

The results indicated that the most (53.49 %) of respondents were male with an average age of 45.24 years and had graduated at the primary school (35.27 %). Most respondents (72.09 %) had been born in the present area and their average resettled period was 36.84 years. The average number of household member was 4.60. Agriculture was their main occupation (42.64 %) as well as their subsidiary occupation (74.03 %). Their average size of land holding was 14.10 rais and utilized mangrove forest (50 %). Their average annual households total income, income from mangrove forest utilization and expenditure were 244,798.45, 27,044.57 and 151,298.45 baht, respectively. Most respondents (68.60 %) were social group member and received information about mangrove forest conservation (98.45 %). Most of them (77.91 %) had never attended any training course about mangrove forest conservation. However they had knowledge and participation in mangrove forest conservation at a high (77.13 %) and moderate level ($\bar{X} = 3.18$), respectively. Factors affecting the participation in mangrove forest conservation were age, educational level, resettlement period, number of household members, subsidiary occupation, income from mangrove

forest utilization and mangrove forest conservation information received. Hence, the related agencies should arrange relevant training courses to provide the knowledge and to encourage the targeted group to be conscious of mangrove forest conservation in order to raise their awareness of mangrove forest values.

Keywords: participation, conservation, mangrove forest

บทคัดย่อ

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลทั่วไป ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอลำปาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 258 คร่าวเรือน นำข้อมูลวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เช่น ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติที (t-test) และสถิติเอฟ (F-test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.49 มีอายุเฉลี่ย 45.24 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35.27 เกิดที่ตำบลเขาถ่าน ร้อยละ 72.09 มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 36.84 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60 คน อาชีพหลักประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 42.64 มีอาชีพรอง ร้อยละ 74.03 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.10 ไร่ มีการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ร้อยละ 50 มีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 244,798.45 บาทต่อปี มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเฉลี่ย 27,044.57 บาทต่อปี มีรายจ่ายเฉลี่ย 151,298.45 บาทต่อปี เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 68.60 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 98.45 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการทรัพยากรป่าชายเลน ร้อยละ 77.91 มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.13 และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.18 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพรอง รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ และสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ประชาชนจะได้ตระหนักเห็นคุณค่าของป่าชายเลน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การอนุรักษ์ ป่าชายเลน

คำนำ

พื้นที่ป่าชายเลนตำบลเขาถ่าน เป็นส่วนหนึ่งของป่าเลนน้ำเค็มท่าฉาง ป่าสงวนแห่งชาติตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 98 (พ.ศ. 2508) มีพื้นที่จำนวน 3,542.28 ไร่ (Office Of Marine And Coastal Resources Conservation, 2012) เป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของอ่าวบ้านดอน ซึ่งอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและชายฝั่ง เนื่องจากมีแม่น้ำหลายสายไหลลงสู่อ่าวบ้านดอน

ช่วงปี 2526 - 2535 เริ่มมีกลุ่มนายทุนและชาวบ้านหันมาเลี้ยงกุ้งกุลาดำในพื้นที่และได้มีการขยายพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ผนวกกับโครงการพัฒนาฐานการผลิตอาหารทะเลของประเทศ หรือซีฟู้ดแบงก์ (sea food bank) ตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่เกิดขึ้นภายใต้การสนับสนุนของรัฐบาล เริ่มมีแผนดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. 2547 ทำให้เกิดปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าชายเลน การจับจองพื้นที่เพื่อทำคอกหอยแครง เลี้ยงหอยแมงกู่

จากกลุ่มนายทุน ทำให้พื้นที่ในการทำมาหากินของชาวประมงพื้นบ้านเกือบหมดไป ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและสมดุลของระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเสื่อมโทรม เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากร (The Thailand Research, 2010)

จากสาเหตุข้างต้น ประชาชนตำบลเขาถ่านจึงได้เกิดการรวมกลุ่มเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนของชุมชน นำไปสู่การจัดทำข้อตกลงการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน โดยกันพื้นที่และกำหนดเป็นแนวเขตทะเลชุมชน ซึ่งพื้นที่แนวเขตทะเลชุมชนที่เกิดขึ้นสามารถช่วยป้องกันรักษาแนวเขตป่าชายเลนไว้ได้ และเป็นเขตอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าชายเลนและสัตว์น้ำ มีการสร้างกติกาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน และมีการจัดการพื้นที่ป่าชายเลนร่วมกัน

การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อนำข้อมูลที่ได้ในการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรป่าชายเลนได้อย่างยั่งยืน และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรของชุมชน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลทั่วไป ระดับการมีส่วนร่วม และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

สมมติฐานในการศึกษาค้างนี้คือ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครองรายได้ของครัวเรือน รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์

จากป่าชายเลน การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม การได้เข้ารับการฝึกอบรม และความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ต่างกันมีผลให้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานีแตกต่างกัน

อุปกรณ์และวิธีการ

การศึกษาค้างนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามที่สร้างได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดสอบ (pre-test) กับหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนครัวเรือน บริเวณหมู่ที่ 1 บ้านตลาดท่าฉาง หมู่ที่ 2 บ้านท่าเคย หมู่ที่ 3 บ้านคลองเหียง หมู่ที่ 4 บ้านท่าพิกุล และหมู่ที่ 5 บ้านคลองขุด ตำบลท่าฉาง อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับพื้นที่ศึกษาจำนวน 30 ครัวเรือน เพื่อทดสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีของ Cronbach 's alpha เพื่อทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ได้ค่าเท่ากับ 0.98 และทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของคำถามเกี่ยวกับความรู้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยใช้วิธีของ Kuder - Richardson ตามสูตร KR-20 ได้ค่าเท่ากับ 0.72 ซึ่งค่าที่ทดสอบทั้ง 2 ค่า มีค่าสูงกว่าค่ามาตรฐาน (Tweat, 2000)

การรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัยได้ศึกษาและตรวจเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา

2. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในบริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้คือ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทน ที่อาศัยอยู่บริเวณตำบลเขาถ่าน อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีจำนวน 6 หมู่บ้าน 762 ครัวเรือน (Department Of Provincial Administration, 2013) การกำหนดขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมจากจำนวนครัวเรือน โดยสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ใช้สูตรของ Yamane (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมจำนวน 258 ครัวเรือน และใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (Jarmekom, 1983) เพื่อให้เกิดการกระจายของกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูลทั้ง 6 หมู่บ้าน คือ บ้านธารน้ำร้อน บ้านบงน้ำจืด บ้านไร่ปรุ บ้านน้ำพุ บ้านหนองคู และบ้านไพรใหญ่ ได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ทำการศึกษาเท่ากับ 83 15 79 22 42 และ 17 ครัวเรือน ตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม เนื้อหาของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน โดยสร้างคำถามทดสอบความรู้ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน นำคะแนนเฉลี่ยของประชากรกลุ่มตัวอย่าง มาเป็นเกณฑ์ในการแบ่งระดับความรู้แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ถ้าคะแนนที่ได้สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่ามีความรู้อยู่ในระดับมากและถ้าคะแนนที่ได้ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยถือว่ามีความรู้อยู่ในระดับน้อย

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน เป็นการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การ

มีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และ 4) การมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ทั้งนี้คำถามดังกล่าวมีคำตอบให้เลือกตอบข้อละ 5 ระดับ ได้แก่ มีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมมาก มีส่วนร่วมปานกลาง มีส่วนร่วมน้อย และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด/ไม่มีส่วนร่วม โดยให้คะแนน 5 4 3 2 และ 1 ตามลำดับ จากนั้นจัดแบ่งอันตรภาคชั้นของคำตอบออกเป็น 5 ชั้น เพื่อใช้บ่งบอกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นรายชื่อ รายชั้นตอนและระดับการมีส่วนร่วมในภาพรวม โดยนำคำตอบแต่ละข้อของคำถามการมีส่วนร่วมมาหาค่าเฉลี่ยของคำตอบ จากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยคำตอบทุกข้อดังกล่าวมาหาค่าเฉลี่ยอีกครั้ง เมื่อนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับอันตรภาคชั้นที่ได้กำหนดไว้ จะสามารถทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ซึ่งมี 5 ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับค่อนข้างต่ำ และระดับต่ำ โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 1.81-2.60 2.61-3.40 3.41-4.20 และ 4.21-5.00 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ทำการลงรหัสและป้อนข้อมูล

2. ทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหา ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าต่ำสุด (minimum) และค่าเฉลี่ย (mean) พร้อมนำข้อมูลมาแจกแจงรายละเอียด

3. การทดสอบสมมติฐานเพื่อวิเคราะห์หาค่าทางสถิติระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติที (t-test) กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้วิธีสถิติเอฟ (F-test) กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05

ผลและวิจารณ์

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไปของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่ทำการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

เพศของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.49 และเพศหญิง ร้อยละ 46.51

อายุของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี ร้อยละ 44.57 รองลงมา มีอายุ 51-60 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.58 21.71 และ 8.14 ตามลำดับ โดยมีอายุต่ำสุด 24 ปี สูงสุด 75 ปี และมีอายุเฉลี่ย 45.24 ปี

สถานภาพของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 85.66 รองลงมา มีสถานภาพโสด และหม้าย คิดเป็นร้อยละ 12.40 และ 1.94 ตามลำดับ

ศาสนาของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.29 และนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 2.71

ระดับการศึกษาของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35.27 รองลงมา ระดับปริญญาตรีและปริญญาโท อนุปริญญา หรือปวส. มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือปวช. และไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 19.77 18.99 12.40 10.47 และ 3.10 ตามลำดับ

ภูมิลำเนาของประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เกิดที่ตำบลเขาถ่าน ร้อยละ 72.09 และย้ายมาจากที่อื่น ร้อยละ 27.91 โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ย้ายมา เนื่องจากย้ายตามครอบครัว/ย้ายเนื่องจากแต่งงาน ร้อยละ 19.77 รองลงมา ได้แก่ ย้ายเนื่องจากหน้าที่การงาน และย้ายมาเพื่อหาพื้นที่ทำมาหากิน คิดเป็นร้อยละ 6.59 และ 1.55 ตามลำดับ

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 31-40 ปี ร้อยละ 20.54 รองลงมา มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน 51-60 ปี 41-50 ปี น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 21-30 ปี 11-20 ปี

และมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.99 17.05 13.95 10.58 10.47 และ 8.14 ตามลำดับ โดยมีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่ำสุด 1 ปี สูงสุด 75 ปี และเฉลี่ย 36.84 ปี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 49.61 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน 7-8 คน และ 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 37.60 9.30 และ 3.49 ตามลำดับ โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 8 คน และเฉลี่ย 4.60 คน

อาชีพหลักของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 42.64 รองลงมา ได้แก่ อาชีพประมง รับราชการ รับจ้าง ค้าขาย และอาชีพพนักงานบริษัท ร้อยละ 25.97 18.22 5.81 3.88 และ 3.49 ตามลำดับ ส่วนอาชีพรอง พบว่ามีอาชีพรอง ร้อยละ 74.03 และไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 25.97

พื้นที่ถือครองของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ร้อยละ 77.91 และเช่าที่ดินทำกิน ร้อยละ 22.09 โดยมีพื้นที่ถือครองต่ำสุด 1 ไร่ สูงสุด 50 ไร่ และเฉลี่ย 14.10 ไร่ ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ไร่ ร้อยละ 44.96 รองลงมา มีขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวน 11-20 ไร่ 21-30 ไร่ และจำนวนมากกว่า 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.84 18.22 และ 6.98 ตามลำดับ

การเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยเข้าไปทำการประมง หาปลา กุ้ง ปู หาใบจาก และไม่เคยเข้าไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ร้อยละ 50.00

รายได้ทั้งหมดต่อปีต่อครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150,000 บาท ร้อยละ 35.27 รองลงมา มีรายได้ 150,001-200,000 บาท มากกว่า 300,000 บาท 250,001-300,000 บาท และ 200,001-250,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.88 10.85 10.08 และ 8.91 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด 96,000 บาท สูงสุด 1,200,000 บาท และเฉลี่ย 244,798.45 บาท

รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนต่อปีต่อครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่ามีรายได้มีเพียง ร้อยละ 27.91 โดยมีรายได้มากกว่า 100,000 บาท ร้อยละ 10.47 รองลงมา มีรายได้ 50,001-100,000 บาท และน้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.69 และ 7.75 ตามลำดับ โดยมีรายได้ต่ำสุด 0 บาท สูงสุด 200,000 บาท และเฉลี่ย 27,044.57 บาท

รายจ่ายทั้งหมดต่อปีต่อครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีรายจ่าย 100,000-200,000 บาท ร้อยละ 58.53 รองลงมา มีรายจ่ายน้อยกว่า 100,000 บาท และมีรายจ่ายมากกว่า 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 27.13 และ 14.34 ตามลำดับ โดยมีรายจ่ายต่ำสุด 40,000 บาท สูงสุด 500,000 บาท และเฉลี่ย 151,298.45 บาท

การเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 68.60 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 31.40

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 98.45 และไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 1.55 โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 70.16 รองลงมา จำนวน 2 ครั้ง/เดือน และตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.03 และ 4.26 ตามลำดับ โดยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนจำนวนต่ำสุด 1 ครั้ง/เดือน สูงสุด 5 ครั้ง/เดือน และเฉลี่ย 1.36 ครั้ง/เดือน

ช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนจากแผ่นพับ กระจายเผยแพร่ ร้อยละ 64.34 รองลงมา จากหน่วยงานของรัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ เอกสารรณรงค์ประชาสัมพันธ์ โทรทัศน์ องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน นิคมสาร วิทยุ หนังสือพิมพ์ และเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 47.28 36.43 26.34 9.30 5.43 8.53 3.88 1.55 1.16 และ 0.39 ตามลำดับ

การได้เข้ารับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ของประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ พบว่า ไม่ได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ร้อยละ 77.91 และได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 22.09 โดยได้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ร้อยละ 20.16 หลักสูตรร้อยดวงใจรักอำเภอบ้านดอน ร้อยละ 1.16 และหลักสูตรทะเลชีวิต ร้อยละ 0.77

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง พบว่าตอบคำถามได้คะแนนต่ำสุด 6 คะแนน สูงสุด 10 คะแนน และเฉลี่ย 9.09 คะแนน เมื่อพิจารณาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้คะแนนเฉลี่ยเป็นเกณฑ์แบ่ง พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 77.52 และอยู่ในระดับน้อย ร้อยละ 22.48

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.18 และเมื่อพิจารณา ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.73 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.64 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ย 3.91 และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.70

การทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนของชุมชนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าเสา จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพรอง รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการได้รับข้อมูล

ข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Table 1)

Table 1 Factors affecting the people participation in mangrove forest conservation of Kho Than sub-district community, Tha Chang district, Surat Thani province.

Independent variables	t-value	F-value
1. Age		11.28*
2. Educational level		6.41*
3. Resettlement period		7.02*
4. Number of household members		11.46*
5. Main occupation		1.13 ^{ns}
6. Subsidiary occupation	-1.98 *	
7. Size of land holding		1.87 ^{ns}
8. Household income		0.95 ^{ns}
9. Income from mangrove forest utilization		14.10*
10. Mangroves forest utilization	-1.28 ^{ns}	
11. Mangrove forest conservation information received		3.44*
12. Social group member	-6.16 ^{ns}	
13. To received training course	-10.48 ^{ns}	
14. Knowledge about mangrove forest conservation	-2.78 ^{ns}	

Remarks: * Significant at 0.05 level; ^{ns} Not significant at 0.05 level

เมื่อพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนแต่ละปัจจัยมีรายละเอียดดังนี้

อายุ ได้แบ่งอายุของประชาชนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ (Lertphitayanon, 2009) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยภาพรวมเป็นรายคู่โดยวิธี

การของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเนื่องจากประชาชนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี อยู่ในวัยสูงอายุไม่ต้องทำงานประจำ จึงมีเวลาในการร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนช่วงอายุอื่นๆ

ระดับการศึกษา ได้แบ่งระดับการศึกษาของประชาชนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้ศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. อนุปริญญา หรือ ปวส. และปริญญาตรี/โท เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม

ในการอนุรักษ์ป่าชายเลนโดยภาพรวมเป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. และอนุปริญญาหรือ ปวส. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือโท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ได้แบ่งระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และมากกว่า 60 ปี ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ (Lertphitayanon, 2009) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่าประชาชนที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี 11-20 ปี 21-30 ปี 31-40 ปี และ 41-50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ได้แบ่งจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน 3-4 คน 5-6 คน และ 7-8 คน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ (Lertphitayanon, 2009) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ในท้องที่ตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์

จังหวัดระนอง พบว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 7-8 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-2 คน และ 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชน กลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากมีความสามารถส่งตัวแทนในเข้าร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

อาชีพรอง ได้แบ่งอาชีพรองของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีอาชีพรอง และมีอาชีพรอง พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรอง มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพรอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรอง มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน จึงมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีอาชีพรอง

รายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน ได้แบ่งรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่มีรายได้ กลุ่มที่มีรายได้น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท 50,001 -100,000 บาท และมากกว่า 100,000 บาท เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมโดยภาพรวม เป็นรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ และมีรายได้ มากกว่า 100,000 บาท อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 50,001 -100,000 บาท มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีรายได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน ได้แบ่งการได้รับข้อมูลข่าวสารของประชาชนกลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 1 ครั้ง/เดือน จำนวน 2 ครั้ง/เดือน และตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป เมื่อทำการทดสอบค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วม โดยภาพรวม เป็นรายคู่โดยวิธีการของ Scheffe' พบว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 2 ครั้ง/เดือน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร และได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 1 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตั้งแต่ 3 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสาร จำนวน 1 ครั้ง/เดือน และ จำนวน 2 ครั้ง/เดือน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป

ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 53.49 มีอายุเฉลี่ย 45.24 ปี มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 85.66 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 97.29 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 35.27 เกิดที่ตำบลเขาถ่าน ร้อยละ 72.09 มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 36.84 ปี มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.60

คน อาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ร้อยละ 42.64 มีอาชีพรอง ร้อยละ 74.03 มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 14.10 ไร่ มีการเข้าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลน ร้อยละ 50 โดยเข้าไปทำประมง หาปลา กุ้ง ปู หาใบจาก มีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 244,798.45 บาทต่อปี มีรายได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลนเฉลี่ย 27,044.57 บาทต่อปี มีรายจ่ายในครัวเรือนเฉลี่ย 151,298.45 บาทต่อปี เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 68.60 ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน ร้อยละ 98.45 โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน จำนวน 1 ครั้ง/เดือน จากแผ่นพับ ประชาสัมพันธ์ ร้อยละ 64.30 ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ร้อยละ 77.91

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน

ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลนของประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ย 9.09 คะแนน ระดับความรู้ อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 77.13 และระดับน้อย ร้อยละ 22.87

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน

จากการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.18 และเมื่อพิจารณาระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน อยู่ในระดับสูง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ย 3.91 และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการศึกษาปัญหา มีค่าเฉลี่ย 2.73 ขั้นตอนการติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 2.70 และขั้นตอนการวางแผนดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 2.64

การทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา

ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพ รวย ได้ที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากป่าชายเลน และการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับป่าชายเลน งานวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ

1. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน มีเพียงร้อยละ 22.09 และไม่เป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ร้อยละ 31.40 ดังนั้น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) ส่วนบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรเข้ามาส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการฝึกอบรมศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ตลอดจนการรวมกลุ่มทางสังคม เมื่อประชาชนได้รับการฝึกอบรม ศึกษา ดูงาน ได้รู้ความรู้อื่นๆ เพิ่มขึ้น เกิดการรวมกลุ่มจะทำให้ประชาชนได้รับความรู้และเพิ่มประสบการณ์ เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลนยิ่งขึ้น

2. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยกว่า หรือเท่ากับ 40 ปี 41-50 ปี และ 51-60 ปี อาจเนื่องจากประชาชนที่มีอายุมากกว่า 60 ปี อยู่ในวัยสูงอายุไม่ต้องทำงานประจำ จึงมีเวลาในการร่วมกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลนมากกว่าประชาชนช่วงอายุอื่นๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) ส่วนบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามาให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ควรจะมีกลยุทธ์ในการชักจูงประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 60 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยทำงานให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลนเพิ่มขึ้น เช่น การกำหนด เวลาการฝึกอบรมให้เหมาะสมตรงกับช่วงที่ประชาชนว่างเว้นจากการประกอบอาชีพ เช่น ช่วงฤดูร้อนที่ขางพาราผลัดใบ เป็นต้น

3. จากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน จำนวน 3 ครั้ง/เดือนขึ้นไป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มากกว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 1 ครั้ง/เดือน และได้รับข้อมูลข่าวสารจำนวน 2 ครั้ง/เดือน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีพัฒนาทรัพยากรป่าชายเลนที่ 13 (ท่าฉาง สุราษฎร์ธานี) ส่วนบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี) สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 4 (สุราษฎร์ธานี) องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่เข้ามาให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน ควรเพิ่มการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของทรัพยากรป่าชายเลน

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณานำปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลน มาประกอบการวางแผนส่งเสริมการมีส่วนร่วมในพื้นที่ เพื่อยกระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนในท้องที่และบริเวณใกล้เคียง ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

คำนิยาม

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาถ่าน อำเภอท่าฉาง จังหวัดสุราษฎร์ธานี และนายจำเนียร รักเขียว หัวหน้ากลุ่มอนุรักษ์ป่าชายเลน ในการสนับสนุนข้อมูลประกอบการทำงานวิจัย

REFERENCES

- Department Of Provincial Administration.
2013. **Population by Village of Kho Than Sub-district Community, Tha Chang District, Surat Thani Province.** Ministry of Interior. Bangkok. (in thai)

- Jarmekorn, S. 1983. **Statistical Analysis for Social Science Research**. Department of Statistics, Faculty of Science, Kasetsart University, Bangkok. (in thai)
- Lertphitayanon, P. 2009. **People participation in mangrove forest resource conservation at Tambon Muang Kluang, Ampoe Kapoe, Changwat Ranong**. Thesis, Kasetsart University. (in thai)
- Office Of Marine And Coastal Resources Conservation. 2012. **Mangrove at Surat Thani Province**. Available source: http://61.19.55.242/elibrary/elibraly/book_file/Book20121115112042.pdf, July 15, 2013. (in thai)
- Tweet, P. 2000. **Methods of research in behavioral science and social science**. Publisher Chulalongkorn, Bangkok. (in thai)
- The Thailand Research. 2010. **Project Management Approach to Sustainable Use of Coastal Resources at Ban Than Nam Ron of Kho Than Sub-district Community, Tha Chang District, Surat Thani Province**. Available source: http://elibrary.trf.or.th/project_contentTRFN.asp?PJID=RDG50S0025, July 15, 2013. (in thai)
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd ed., Harper International Edition, Tokyo.
-